

Τρίτη, 24 Μαΐου 2005
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τέτοια συμπύκνωση πεθυμιάς και νοσταλγίας νιώθεις αναπνέοντας τον αγέρα τούτο του Έτον¹. Όλοι σχεδόν οι αρχηγοί του εγγλέζικου έθνους τους τελευταίους αιώνες πέρασαν εδώ μέσα, στους τοίχους τούτους και τις πρασινάδες, την παιδική κι εφηβική τους ηλικία, και τούτες οι κλειστές αυλές κι οι τριζοκοπούσες παμπάλαιες σκάλες και το γιασεμί τούτο που ανθίζει στις δοξαρωτές πόρτες θα 'μειναν σε όλη τους τη ζωή η μεγάλη τους αγιάτρευτη νοσταλγία.

[...]

Νιώθεις πως εδώ, στη μικρή τούτη φημισμένη πολιτεία όπου αναθρέφεται η εγγλέζικη αριστοκρατία, το ελληνικό πνέμα, φωτεινό, τολμηρό και ισορροπημένο, συνεχίζει εξόριστο στην υπερβόρεια ομίχλη το εξαίσιο έργο του.

Περνώ ένα μικρό γιοφυράκι ποταμού, φτάνω στον ανοιχτό χώρο, όπου οι μεγάλοι μαθητές με τα ουρασιά και τ' άσπρα κασκέτα, παίζουν γκολφ. Ωραία λιγνά κορμιά, χάρη και δύναμη, πειθαρχημένη ορμή, χαρά στο μάτι να βλέπει και στο νου να συλλογιέται πως με την άσκηση τα κορμιά τούτα γίνονται καλοί αγωγοί για να περνάει το πνέμα.

Κάποτε ένας Ανατολίτης σοφός είδε μερικούς σκοινοβάτες να πραγματοποιούν με τα κορμιά τους τις πιο επικίντυνες τόλμες· και ξέσπασε στα κλάματα. «Γιατί κλαις;» τον ρώτησαν. «Γιατί συλλογιέμαι» αποκρίθηκε ο σοφός «πως αν, όπως γυμνάζουμε έτσι τα σώματά μας, γυμνάζαμε και την ψυχή μας, τι θάματα θα μπορούσαμε να κάμουμε!»

Εδώ όμως, στο Έτον, ο θεατής δεν μπορεί να ξεσπάει σε κλάματα. Γιατί μήτε καταπληχτικούς σκοινοβατικούς άθλους θα δει, μήτε κι η ψυχή μένει, μέσα σε τέτοια ευλύγιστα κορμιά, ακαλλιέργητη. Υπάρχει μέτρο, ισορροπία, παράλληλη καλλιέργεια σάρκας και νου σε ανθρώπινη κλίμακα. Ελληνική αρμονία.

Τα σπορτ κι οι κλασικές σπουδές είναι στο Έτον οι δυο παράλληλοι αδερφωμένοι δρόμοι της αγωγής. Όχι όμως σπορτ ατομικά-ακόντιο, πήδημα, δίσκος-παρά σπορτ ομαδικά: λεμβοδρομίες, κρίκετ, τένις, φουτμπόλ.

Τα ομαδικά παιχνίδια υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: σε συνηθίζουν να υποτάξεις την ατομικότητά σου σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθεις πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μονάχα την ατομική σου τιμή παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας όπου ανήκεις: σχολή, Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος. Έτσι, από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι, το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο αψηλές και αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας.

[...]

Στα σπορτ δε γυμνάξεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάξεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. «Στα τεραίν Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον², κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό».

(Νίκος Καζαντζάκης, Ταξιδεύοντας – Αγγλία, Αθήνα 1962)

1. Ήτον: Φημισμένο Κολέγιο της Μεγάλης Βρετανίας
2. Ουέλιγκτον: Άγγλος στρατηγός ο οποίος έμεινε γνωστός για τη νίκη του επί του Ναπολέοντα στη μάχη του Βατερλό

ΘΕΜΑ Α

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (70 – 90 λέξεις).

Μονάδες 25

ΛΥΣΗ

Ο συγγραφέας αναφέρεται στη σημασία των ομαδικών παιχνιδιών για την ψυχοπνευματική ολοκλήρωση. Αρχικά, καταγράφει το αίσθημα νοσταλγίας που αποπνέει το κολέγιο του Ήτον στους επιφανείς που γαλουχήθηκαν εκεί, όπου επιβιώνει ακόμα το αρχαιοελληνικό πνεύμα. Παρατηρώντας τους φοιτητές αναλογίζεται πως μέσω της άσκησης καλλιεργείται το πνεύμα επικαλούμενος και τη ρήση ενός ανατολίτη σοφού για τις δυνατότητες που παρέχει η παράλληλη εκγύμναση σώματος και ψυχής, συνδυασμός που πραγματώνεται στο συγκεκριμένο κολέγιο. Η παρεχόμενη αγωγή συνδυάζει κλασικές αξίες και ομαδικά αθλήματα υπηρετώντας έναν ηθικό στόχο, την καλλιέργεια της συλλογικότητας. Τέλος, με την παράθεση της ρήσης του Ουέλιγκτον τονίζεται η σπουδαιότητα της ψυχικής και σωματικής εκγύμνασης μέσω των ομαδικών αθλημάτων.

ΘΕΜΑ Β

B1. Σε μια παράγραφο 70 – 80 λέξεων να διατυπώσετε την άποψή σας για το περιεχόμενο του πιο κάτω αποσπάσματος: «**Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάζεις, πάνω απ’ όλα, την ψυχή σου. Έστα τεραίν Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό’**».

Μονάδες 10

ΛΥΣΗ

Η άθληση δεν αποσκοπεί μόνο στη σωματική εξάσκηση, αλλά προπάντων στην ψυχοπνευματική τελείωση του ατόμου, σύμφωνα άλλωστε και με το αρχαιοελληνικό ιδεώδες. Αυτό συμβαίνει διότι ο άνθρωπος δεν επιδιώκει μόνο την απόκτηση ευεξίας, αλλά αποκτά πειθαρχία, υπομονή, επιμονή, αυτοπεποίθηση και – όταν συμμετέχει σε ομαδικά αθλήματα – μαθαίνει να συνεργάζεται με άλλους για την επιδίωξη υψηλών στόχων μέσω της ευγενούς άμιλλας και όχι του αθέμιτου ανταγωνισμού. Επομένως, ηθικοποιείται και αναπτύσσει πνεύμα ομαδικότητας, άρα ωριμάζει, κοινωνικοποιείται θετικά, διαμορφώνοντας μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

B2. Να επισημάνετε τα δομικά στοιχεία της έβδομης παραγράφου («Τα ομαδικά παιχνίδια ... κορυφές της ενέργειας»).

Μονάδες 5

ΛΥΣΗ

Δομή 7ης παραγράφου

Θεματική Περίοδος: «Τα ομαδικά παιχνίδια ... σε μια γενική ενέργεια»

Λεπτομέρειες/σχόλια: «Να μη νιώθης ... πόλη, έθνος»

Κατακλείδα: «Έτσι, ... κορυφές της ενέργειας»

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου: πραγματοποιούν, ευλύγιστα, ακαλλιέργητη, αφιλόκερδες, γυμνάσεις.

Μονάδες 5

ΛΥΣΗ

Λέξη	Συνώνυμη
πραγματοποιούν	υλοποιούν, επιτελούν
ευλύγιστα	εύκαμπτα, ευκίνητα
ακαλλιέργητη	απαίδευτη
αφιλόκερδες	ανιδιοτελείς, ανυστερόβουλες
γυμνάσεις	ασκείες, καλλιεργείες, αναπτύξεις

B4. αριστοκρατία, σκoiνοβατικούς, ισορροπία, λεμβοδρομίες, συνηθίζουν:

Από το δεύτερο συνθετικό των πιο πάνω λέξεων να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη.

Μονάδες 5

ΛΥΣΗ

αριστοκρατία: ⇨ άριστος + κρατώ (κράτος): δημοκρατία

σκοινοβατικούς: ⇨ σκoiνί + βαίνω: ακροβατώ, επιβάτης

ισορροπία: ⇨ ίσος + ρέπω: επιρρεπής, αμφίρροπος

λεμβοδρομίες: ⇨ λέμβος + δρόμος: διάδρομος, δρομολογώ, παράδρομος

συνηθίζουν* ⇨ συν + εθίζω: εθιμοτυπικός, εθιμολογία

*Λόγω της έκτασης του -ε- (έθος) σε -η- το δεύτερο συνθετικό γράφεται με -η- και γίνεται και ήθος.

ΘΕΜΑ Γ

Γ. Στα πυκνοκατοικημένα αστικά κέντρα μειώνονται σταδιακά οι χώροι ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης. Στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου σας καλείστε, ως εκπρόσωπος των μαθητών και χρήστης αυτών των χώρων, να επισημάνετε σε μια ομιλία σας 500 – 600 λέξεων τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων.

Μονάδες 50**ΛΥΣΗ**

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Αγαπητοί συμπολίτες / συνδημότες

Πρόλογος

Η συσσώρευση πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα σε συνδυασμό με την άναρχη δόμηση έχει οδηγήσει στον περιορισμό των ανοιχτών εκτάσεων που προορίζονται για άθληση και ψυχαγωγία. Η ζωή των πολεοκάτοικων προσδιορίζεται από ένα ασφυκτικό πλαίσιο συγκατοίκησης. Ιδίως οι νέοι στερούνται της δυνατότητας να εκτονώσουν το δυναμισμό και την ενεργητικότητά τους και να έλθουν σε επαφή με συνομηλικούς τους, καλλιεργώντας τις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Μια προϋπόθεση για την ομαλή ένταξή τους στην κοινωνία είναι η καλλιέργεια του πνεύματος συλλογικότητας στο πλαίσιο ομαδικών και αθλητικών δραστηριοτήτων. Τέτοιες δραστηριότητες συντελούν στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων

Κ. Μέρος

Θ.Π.1

Η σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην αρμονική ψυχική και σωματική διαμόρφωση των εφήβων.

Ψυχική διαμόρφωση: καλλιέργεια ψυχικών αρετών

- βούληση- υπομονή-αυτοπειθαρχία-αυτοέλεγχος-αυτογνωσία ⇒ συνειδητοποίηση των ορίων που διαθέτει το άτομο, αλλά και διάθεση υπέρβασής τους.
- αυτοπεποίθηση- αυτοπραγμάτωση μέσα από την επιδίωξη της επίτευξης ενός στόχου ⇒ νοηματοδότηση της ζωής και ανάπτυξη στοχοθεσίας.
- ανάπτυξη συναισθηματικής νοημοσύνης
- η εμπειρία της επιτυχίας και της αποτυχίας μέσα από το ομαδικό παιχνίδι συμβάλλει στη συναισθηματική ολοκλήρωση

Σωματική διαμόρφωση:

- διατήρηση καλής υγείας ⇒ αποφυγή ασθενειών που οφείλονται στον αστικό τρόπο ζωής
- εξασφάλιση καλής φυσικής κατάστασης: αντοχή, ευκινησία

Θ.Π.2

Σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων.

Το ομαδικό παιχνίδι συμβάλλει στην ένταξη των εφήβων στο ευρύτερο σύνολο ανθρώπων που τους περιβάλλει μέσα από την αφομοίωση των ανθρωπιστικών αξιών που διέπουν αυτό το σύνολο.

- Συμμόρφωση των νέων στους κανόνες που διέπουν τα ομαδικά παιχνίδια.
- Ανάληψη από το άτομο βασικού ρόλου εντός της ομάδας και των ευθυνών που απορρέουν από τη συλλογική φύση του εκάστοτε παιχνιδιού ⇒ τόνωση της αυτοσυνειδησίας ⇒ προϋπόθεση μετεξέλιξης του εφήβου σε γνήσιο δημοκρατικό πολίτη.
- Πολιτιστική διάσταση του αθλητισμού ως ανθρωποπλαστικής δραστηριότητας ⇒ ανάπτυξη αθλητικής παιδείας, πνεύματος ομαδικότητας (ευγενούς άμιλλας, αλληλεγγύης), υπέρβαση ατομικισμού ⇒ ενίσχυση ψυχαγωγίας.
- Αποτροπή αντικοινωνικών συμπεριφορών λόγω υιοθέτησης γνήσιων ιδανικών και αξιών που απορρέουν από τον ομαδικό αθλητισμό ⇒ διοχέτευση των δυνάμεων του ατόμου με δημιουργικό τρόπο και αποφυγή άλλων τρόπων εκτόνωσης (π.χ. ναρκωτικά, εγκληματικές ενέργειες).
- Συμμετοχή σε ομαδικά παιχνίδια που διεξάγονται μεταξύ ατόμων διαφορετικής προέλευσης (κοινωνικής, εθνικής) ⇒ σφυρηλάτηση της ανεκτικότητας και συνειδητοποίηση της ετερότητας ⇒ υπέρβαση πνεύματος τοπικισμού, στερεοτυπικών αντιλήψεων ⇒ ενίσχυση κοινωνικής συνοχής.

Επίλογος (Δεοντολογικός)

- Λήψη μέτρων από την πλευρά της πολιτείας που θα αποσκοπούν στην αύξηση ή και στην αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων χώρων ψυχαγωγίας και άθλησης (προϋπόθεση: διάθεση των απαραίτητων κονδυλίων).
- Τοπική αυτοδιοίκηση: μέριμνα για διεξαγωγή αθλητικών εκδηλώσεων σε τοπικό επίπεδο, παροχή κινήτρων στους νέους για ενασχόληση με τον αθλητισμό.
- Υπόλοιποι φορείς κοινωνικοποίησης (παιδείας, ΜΜΕ): καλλιέργεια αθλητικού ιδεώδους και προβολή του ομαδικού παιχνιδιού ως παράγοντα ατομικής ολοκλήρωσης και ομαλής ένταξης στην κοινωνία.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η επιλογή του κειμένου (Ν. Καζαντζάκης, Ταξιδεύοντας – Αγγλία, Αθήνα 1962) ενδεχομένως να προκαλέσει σχετική δυσχέρεια στην εξαγωγή της περίληψης εξαιτίας του ότι ο λόγος στο πρώτο μέρος του κειμένου είναι περιγραφικός και αφηγηματικός και με την επίκληση στη ρήση ενός ανατολίτη σοφού αποκτά κάποια θεατρικότητα. Η κύρια ιδέα του συγγραφέα βρίσκεται στο δεύτερο μέρος του κειμένου και αναφέρεται στη σημασία των ομαδικών παιχνιδιών για την ψυχοπνευματική και σωματική ολοκλήρωση. Το πρώτο, συνεπώς μέρος όπου γίνεται αναφορά στο κολέγιο του Ήτον αποτελεί αφόρμηση που βοηθάει το συγγραφέα να δώσει αναλογικότητα στη συλλογιστική του. Αν ο μαθητής δεν ξεκινήσει την περίληψη από την κύρια ιδέα του συγγραφέα υπάρχει φόβος το κείμενο της περίληψης να μην έχει ειρμό... Η δυσκολία επομένως συνίσταται στο ότι δεν έχουμε ένα τυπικό αποδεικτικό κείμενο. Ωστόσο, οι ασκήσεις Β1, Β2, Β3, Β4 κρίνονται ως μέτριας δυσκολίας (κυριότερη η άσκηση Β1 για την ανάπτυξη § 80 λέξεων).

Τέλος η παραγωγή λόγου δεν παρουσιάζει προβλήματα κατανόησης, εφόσον ζητάει βιωματική κατάθεση ιδεών από το μαθητή, ενώ η προτελευταία παράγραφος του κειμένου «Τα ομαδικά παιχνίδια υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό...» προσφέρει τις βασικές για ανάπτυξη προκείμενες. Το όριο λέξεων (500-600) θεωρείται ως επαρκές για την πλήρη ανάπτυξη του θέματος.

